

HET INDISCH NIEUWS

In dit nummer:

Driestar aan den horizon pag.	3
Nieuwe onderwijsplannen „	4
Ons bestuursbeleid „	6
Strijdkrachten der republiek „	7
Maleische kronieken „	10
Politiek leven in Suriname „	12
Echo's uit de perswereld „	14
Overzeesche scherts en ernst „	15

Beëdiging van den 2^{en} Luitenant der inf. R. O. Spangenberg
voor het Java-hotel, Koningsplein te Batavia

35cent

Zaterdag 12 October 1946
2e Jaargang No.

41

ZEKERHEIDSSTELLING!

RELASTINGEN

ACCOUNTANTSKANTOOR
BERT G. VAN HAARLEM
ACCOUNTANT en BELASTINGCONSULENT

DEN HAAG | ROTTERDAM-C
35 Surinamestraat 35 4a Kon. Emmaplein 4a
Telef. 114253 en 114254 | Telefoon 21530

VEILINGBEDRIJF „ODEON”

Singel 460 Amsterdam, teletoon 48590
Chr. J. Bolle, Veilingmeester-Taxateur

*

Het adres te Amsterdam voor betere

Inboedelverkoopingen

Regelmatige veilingen
Inbrengen van goederen dagelijks
Taxatiën op ieder gebied

Indische School voor Meisjes en Vrouwen

Beschermvrouwe H.M. de Koningin

WESTENDE 46 - 'S-GRAVENHAGE - TELEF. 330695

Driemaandelijksche cursus tot opleiding
voor de tropen.

Schoolgeld totaal f 125.— - Inschrijving
loopenden cursus alsnog mogelijk.

Spreekuur Woensdag 2—4.

De Directrice L. S. D. MERKUS.

Tijdschriftenhandel

Velpschestraat 116 - Telefoon 336620

'S-GRAVENHAGE

Bezorgt U gaarne

HET INDISCH NIEUWS

Neemt tevens abonnementen aan op: „Vliegwereld”,
„Het Nieuwe Modeblad” en het maandblad „Moeder”.

INTERNATIONALE CORRESPONDENTIE-CLUB

Wat is en hoe werkt de I.C.C.?

De I.C.C. is een Instelling, welke personen met
elkaar in contact brengt, die weinig of geen rela-
ties hebben. Zij, die om welke reden of welk doel
dan ook, uitbreiding van hun relaties zoeken, kun-
nen lid worden. Vraagt gratis inlichtingen, welke
geheel vrijblijvend in blanco couvert
worden toegezonden door de

Den Haag: L. Houtstraat 18,
Amsterdam: Postbus 7024,
Postkantoor Courbetstraat

Hoe vindt U ze?

Naaldhakken en verhoogde zolen: de
dames zullen plots dat ontbrekende
„ietsje” langer worden... „Platform-
soles” zult U zien: charmante con-
trasteerende kleuren, vierkante neuzen
soms, naaldhakken, die we voor som-
mige gelegenheden allemaal wel zul-
len dragen en waar men blijkbaar
heel gemakkelijk op loopt...

Wat zullen we dankbaar zijn, als deze modellen ook
hier komen... en wat zullen we ze goed verzorgen...
Koesteren! TANA krijgen ze: de schoon-
heidskuur voor elk modieus schoentje!

Thans, evenals voorheen, wederom
uitsluitend verkrijgbaar bij de schoen-
branche... zij het voorloepig nog
beperkt.

Tana
voor elk schoentje!

No. 66

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ N.V. (DEVIEZENBANK)

Hoofdkantoor: Amsterdam
Kantoren in binnen- en buitenland

Alle bankzaken, o.a. financiering van Im- en Exporten
Bemiddeling bij het zoeken van nieuwe zakenrelaties
in binnen- en buitenland

(Contact-Bureau)

HET INDISCH NIEUWS

N.V.
„HET INDISCHE NIEUWS”
Directeur: G. de Pree
Hoofdredacteur:
L. F. T i j m s t r a

Bureau Red. en Admin.:
Noordeinde 29
Tel. 112884 - Giro 85369
's-GRAVENHAGE
Abonnementsprijs:
p. kw. f 4.—, p. Nr. f 0.35

ALGEMEEN VOORLICHTINGS ORGAAN GEWIJD AAN DE OVERZEESCHE GEBIEDSDEELLEN

DRIESTAR AAN DEN HORIZON

Drie belangrijke gebeurtenissen in Indië hebben de afgelopen week de aandacht getrokken: de vorming van het derde kabinet Sjahrir, de Pangkalpinang-conferentie en de hervatting der Nederlandsch-Indonesische besprekingen te Batavia.

Sinds de ontvoering van Sjahrir, was het oude republikeinsche kabinet in de lucht komen te hangen en met de formatie van het nieuwe wilde het maar niet vloten. Achter de schermen werkten de verschillende Indonesische partijen om ieder voor zich in de nieuwe „regering” zoo sterk mogelijk tevoorschijn te treden. Vooral de Mohammedaansche partij de Masjoemi heeft zich hierbij de afgelopen maanden gewerd. Het blijkt, dat zij vooral het lange uitstel op haar geweten heeft. Maar de Masjoemi heeft dan ook de grootste positie-winst weten te verwerven. Bezette zij in het vorige kabinet, twee ministerszetels en drie zetels van vice-ministers (in totaal vijf) thans zijn er acht Masjoemi-ministers (vier ministers en vier vice-ministers). Daartegenover staat echter, dat er ook andere partijen en groepen dan voorheen in het kabinet zijn opgenomen (o.a. ook een Chinees en een Arabier) en dat het totaal aantal ministers en vice-ministers maar eventjes op 25 is gebracht! Niet alleen aan Indonesische maar ook aan Nederlandsche zijde in Batavia acht men de basis van dit kabinet zeer breed, waarbij men ook wijst op een aantal gematigde figuren, die veel kunnen bijdragen tot beter begrip over en weer.

Dit nieuwe team heeft voorts de tijdelijk in handen van Soekarno geconcentreerde macht overgenomen.

Gewichtig is het bovenstaande zonder twijfel, want **wanneer** men onderhandelen wil, is het dienstig, dat de wederpartij over een ploeg beschikt, die hiertoe geschikt is en de noodige bevoegdheden bezit.

De Pangkalpinang-conferentie heeft vertegenwoordigers van verschillende minderheidsgroepen alsmede van diverse associatieve groeperingen bijeengebracht. Pangkal Pinang is een complement op Malino.

Te Malino waren de buitengewesten regionaal vertegenwoordigd. Het sprak vanzelf, dat een dergelijke afvaardiging vrijwel uitsluitend Indonesiërs uit de bus bracht. Slechts Bangka en Billiton, waar

een zeer sterke Chinese bevolkingsgroep leeft, waren door een Chineesch gedelegeerde vertegenwoordigd in het schilderachtige bergplaatsje op Zuid-Celebes. Het behoeft geen betoog, dat een dergelijke vertegenwoordiging naar geografische gebieden alléén, ontoereikend is. De miljoenen Chineezers, die overal verspreid wonen in den Archipel, spelen niet alleen door hun getal maar wellicht nog meer door hun bijzondere economische en sociale positie een niet te onderschatten rol in de Indische samenleving. Deze grootste minderheid verdiende zeker gehoord te worden over de vergaande hervormingsplannen voor de toekomst.

Voor de Arabieren geldt, zij het in mindere mate, iets dergelijks.

Dan was er de Europeesche minderheidsgroep, die tot dusver zijn stem nog niet had doen hooren, althans niet door middel van gedelegeerden op een conferentie.

Bovendien was het nuttig om vertegenwoordigers te hooren van organisaties, gegroepeerd rond een bepaalde staatkundige idee ongeacht raciale verschillen: de associatieve groeperingen. Pangkal Pinang is dus in dubbelen zin als een complement te beschouwen. Er waren 40 afgevaardigden van bevolkingsminderheden: 34 Chineezers en 6 Arabieren. Voorts 37 vertegenwoordigers van associatieve groepen (Indo-Europeesch Verbond, Ondernemersbond, Eeneidsgroep, Christelijk Staatkundige Partij, enz.). In totaal: 77 gedelegeerden.

De vertegenwoordigers der bevolkingsminderheden en die der associatieve groeperingen hebben nu hun wenschen kenbaar gemaakt. Daarbij kwamen blijkbaar grootere tegenstellingen aan den dag dan in Juli te Malino het geval was. De Europeesche behoudende kringen hebben zich doen gelden en anderzijds heeft een Arabische gedelegeerde zich zoo kleinerend uitgelaten over de Nederlandsche regering, dat zelfs de lankmoedige Dr. Van Mook hem tot de orde moest roepen.

Om de betekenis van Pangkalpinang in het juiste licht te zien, dient men niet te vergeten, dat waar te Malino veertien van de zeventig miljoen Indonesiërs vertegenwoordigd waren, te Pangkalpinang minderheidsgroepen en associatieve partijen uit die veertien miljoen zich lieten hooren. Toch is de getalsverhouding niet het eenige beoordeelingselement. Immers

de mannen op deze laatste conferentie vertegenwoordigden ongetwijfeld in economisch opzicht een belangrijk deel van het bedrijfsleven en van den handel. Ook het cultureele element dient in de beschouwing te worden betrokken. En tenslotte, de Indische maatschappij is complex: Pangkalpinang was een **noodzakelijke aanvulling** op Malino. Straks, op de Malino-conferentie, zal vermoedelijk een soort overkoepelingsdelegatie, die de elementen van Malino en Pangkalpinang vereenigt, in laatste instantie haar resoluties over den staatkundigen, economischen en socialen herbouw van Indië uitbrengen. De Bali-vergadering zal tevens het voorloopig parlement opleveren, in afwachting van den tijd, dat meer definitieve regelingen ten deze kunnen worden getroffen.

De besprekingen te Batavia zijn hervat met bemoedigende en welwillende toespraken van Lord Killearn, Sjahrir en Prof. Schermerhorn. Natuurlijk, het eerste begin is kattedegespinn, maar de toon was toch bepaald opwekkend. Opwekkend is ook, dat de besprekingen niet zijn afgesprongen op den van Indonesische zijde gestelde eisch, dat eerst wapenstilstand moest worden gesloten vóór en al eer de besprekingen geopend werden. Trouwens, wij hebben niet anders verwacht. Nu heeft men de zaak zoo geregeld, dat als eerste agenda-punt van de sprekingen de staking der vijandelijkheden ter tafel komt.

Opmerkelijk is, dat in de Indische pers de toon thans vaak gematiger is dan kort geleden. Vele bladen publiceeren artikelen, die een geest van verzoening ademen. Iets wat de sfeer der besprekingen ongetwijfeld begunstigt. Dit geldt niet alleen voor de Europeesche pers. Ook is dit het geval bij de Indonesische, ja zelfs bij de republikeinsche bladen, al komt men in de laatste organen ook nu nog dikwerf stukjes tegen, die ons als zout op den lever liggen.

Alwie verwachten zou, dat de hervatting der besprekingen binnen enkele weken tot een definitief resultaat zal leiden, zal echter vermoedelijk bedrogen uitkomen. Want voor het oogblik zijn nog slechts aan de orde: de procedurekwestie en de staking der vijandelijkheden. Pas daarna zal men voetje voor voetje verder stappen op het gladde pad der politieke staatkunde.

T.

Nieuwe Onderwijsplannen in Indië

De opzet in groote lijnen

De aandacht voor het onderwijs en voor de daarmee samenhangende problemen is in Indië den laatsten tijd sterk toegenomen. Men koestert groote verwachtingen van nieuwe denkbeelden en smeedt verreichende plannen op onderwijsgebied.

Aan deze verwachting kan echter alleen worden beantwoord, indien men beseft temidden van welke realiteit het onderwijsvraagstuk geplaatst is.

Een met zorg in jarenlangen ernstigen arbeid opgebouwd en ingedeeld onderwijsapparaat vervangt men niet één, twee, drie door een geheel ander stelsel, dat breekt met alles wat was in het verleden en heden.

Het „nieuwe” uit zich in enkele beginselen, die voorzichtig en geleidelijk ingevoerd worden, terwijl tevens van de gelegenheid, die de tijdsomstandigheden bieden, gebruik gemaakt kan worden nu toch vrijwel alles van den grond af moet worden herbouwd om wijzigingen door te voeren, die al vroeger in overweging waren genomen.

De definitieve beslissing over dezen „herbouw” wordt niet nu genomen. Deze zal pas vallen, wanneer overleg op ruime schaal en met alle betrokken deskundigen en belanghebbenden mogelijk is geweest.

Maar intusschen moet het onderwijs worden gegeven en daar, waar dit mogelijk is, is men dan ook reeds aan den slag, rekening houdend met de nieuwe gedachten, die in het ondervolgende tot uiting komen.

Enkele grondslagen.

De primaire taak van het Departement van Onderwijs en Eeredienst is aan alle kinderen, die daarvoor in aanmerking komen, een plaats te bieden op de schoolbanken en hun goede leermiddelen te geven.

Dan dient zōo spoedig mogelijk begonnen te worden met het opleiden van een nieuw onderwijzerscorps en dat in aantallen, zooals wij die vroeger niet gekend hebben.

Aan meer kinderen dan vroeger het geval was zal verdergaand onderwijs gegeven moeten worden.

Onderwijs aan meisjes in vakken, die speciaal voor hen van belang zijn, zal veel aandacht krijgen en men zal gemoderniseerde methoden van onderwijs invoeren.

De „Bahasa Indonesia” (Indonesische taal) zal een veel belangrijker plaats in het nieuwe onderwijs moeten innemen dan vroeger het geval was.

De studie van het Nederlandsch zal voor hen, die dit wenschen, gemakkelijker bereikbaar moeten zijn, omdat ze toegang geeft tot de geestelijke waarden van het Westen en, voorloopig, tot middelbaar en hooger onderwijs.

De lichamelijke opvoeding en beoefening van sport en spel, in en buiten de school, komen ook meer op den voorgrond.

De school zal meer aandacht moeten wijden aan karaktervorming, het aankweken van gezond nationaal besef, burgerzin, kennis van en liefde voor de geschie-

denis van eigen land, eigen taal en cultuurschat.

Aan het Godsdienstonderwijs wordt op de scholen de rechtmatige plaats ingeruimd.

Indeeling van het onderwijs.

A. De 3-jarige Volksschool van het platte land in de afgelegen gebieden zal snel verbeterd moeten worden. Bereikt moet worden, dat de leerlingen van deze scholen over kunnen gaan naar de vierde klasse van een zesklassige **Algemeene Lagere School**, zooals die direct gesticht kan worden in de steden en de ontwikkelde delen van het platte land: de „**Sekolah Rendah**” (lagere school).

De 3-jarige Volksschool op het platte land zal geleidelijk, doch zoo snel mogelijk — afhankelijk van de leerkrachtenvoorziening — moeten uitgroeien tot een volledige „**Sekolah Rendah**”.

In de autonome ressorten zal uitgemakt moeten worden, welke taal de voertaal zal zijn in de aanvangsklassen (streektaal of Bahasa Indonesia) en welke die in de hogere klassen.

B. In plaatsen en gebieden, waar veel behoefte is aan onderwijs in het Nederlandsch, zal het paralleltype van de „**Sekolah Rendah**”, de „**Lagere School**”, hierin voorzien. Nederlandsch is de voertaal, in de hoogste drie klassen wordt de Bahasa Indonesia als verplicht leervak onderwezen. Dit is de aangewezen school voor Nederlanders, Chinezen en Indoneziërs, voor wie Nederlandsch de moedertaal of tenminste de gebruikelijke huistaal is.

C. Particuliere schoolverenigingen, gesubsidieerd tot een bedrag gelijk aan dat ten koste gelegd aan „**Sekolah Rendah**” en „**Lagere School**”, zullen kunnen voorzien in het onderwijs aan kinderen, van

wie vaststaat, dat zij hun opvoeding in Nederland zullen voltooien en die daarom behoefte hebben aan concordant Nederlandsch onderwijs.

De weldra in te stellen autonome ressorten kunnen afwijkende typen van schoolopleiding invoeren, wanneer de bevolking in die ressorten, op historische gronden of i.v.m. de economische gesteldheid van het ressort bepaalde, van het algemeen aangenomen schoolstelsel afwijkende, typen wenscht.

Volgens deze indeeling verdwijnen dus de vroegere Europeesche, de Hollandsch-Inlandsche, de Hollandsch-Chineesche, de Hollandsch-Arabische, de Speciale Scholen en de Schakelscholen.

Het leerplan van deze scholen wordt zoodanig samengesteld, dat daarin een aanzienlijke vernieuwing van onderwijsmethoden wordt verwerkt. Het zal voorloopig bij wijze van proef ingevoerd worden.

Opleiding der leerkrachten.

De aangegeven vereenvoudiging van het onderwijsapparaat, waarbij de **Sekolah Rendah** en de **Lagere School** de plaats innemen van den geheelen vroegeren onderbouw, vereischt o.a. een herziening van de leerkrachtenopleiding, die tijd vordert. Zij zal vermoedelijk gesplitst dienen te worden in twee parallel-afdeelingen: één, die gericht is op de scholen met Indonezisch als voertaal en een tweede, die opleidt voor de scholen op welke Nederlandsch de voertaal is. Er wordt gedacht in vier jaren een vakopleiding te geven aan leerlingen, die de normale 6-jarige **Sekolah Rendah** of **Lagere School** hebben doorlopen en die daarna twee jaar voortgezet algemeen vormend onderwijs ontvangen hebben. Rechten en waardering van beide afdeelingen zijn gelijk.

Het moderne gouverneurshuis te Makassar.

In de overgangperiode, die noodig is om de abiturienten voor deze opleiding te verkrijgen, zullen enkele bestaande opleidingen tijdelijk gehandhaafd moeten worden. Daarnaast zal op korten termijn getracht worden een noodopleiding in het leven te roepen (2-jarig) om in het tekort aan personeel te voorzien.

Voortgezet en Middelbaar Onderwijs.

De Mulo-school wordt voorloopig op de oude voet gehandhaafd, omdat het niet gewenscht lijkt iets te veranderen, wat later wellicht opnieuw moet worden omgebouwd.

De oprichting van Indonesische Mulo-scholen wordt verder doorgevoerd: de Sekolah Menengah Pertama (Eerste middelbare school). De abiturienten van deze scholen zullen wellicht via een middelbare schakelschool (A.M.S.) het hooger onderwijs moeten bereiken.

Voor de middelbare school wordt echter ook gedacht aan de omzetting in een 6-jarige onderwijsinrichting, verdeeld in 3 kringen van 2 jaar (of 2 kringen van 3 jaar). Deze indeeling in kringen berust op de praktijk, waarbij de laatste kring gedacht wordt als voorbereiding voor het Hooger Onderwijs. Ook het probleem van de voertaal speelt hierbij een rol. Gestreefd zal worden naar een zoodanigen vorm van voortgezet en middelbaar onderwijs, dat een juiste aansluiting van de Sekolah Rendah en Lagere School op dit onderwijs mogelijk is.

Technisch onderwijs.

Het technisch- en ambachtsonderwijs zal ongeveer omvatten:

a. éénjarige gespecialiseerde vakopleidingsscholen (G.V.O.) — welke later omgezet zullen worden in 3 semester opleidingen — die in de plaats komen van de vroegere Ambachtsleergangen (Maleisch of Nederlandsch als voertaal).

b. ambachtsscholen, den onderbouw vormend der technische scholen, die in 5 semesters opleiden tot vaklieden (voorloopige voertaal Nederlandsch, Maleisch leervak).

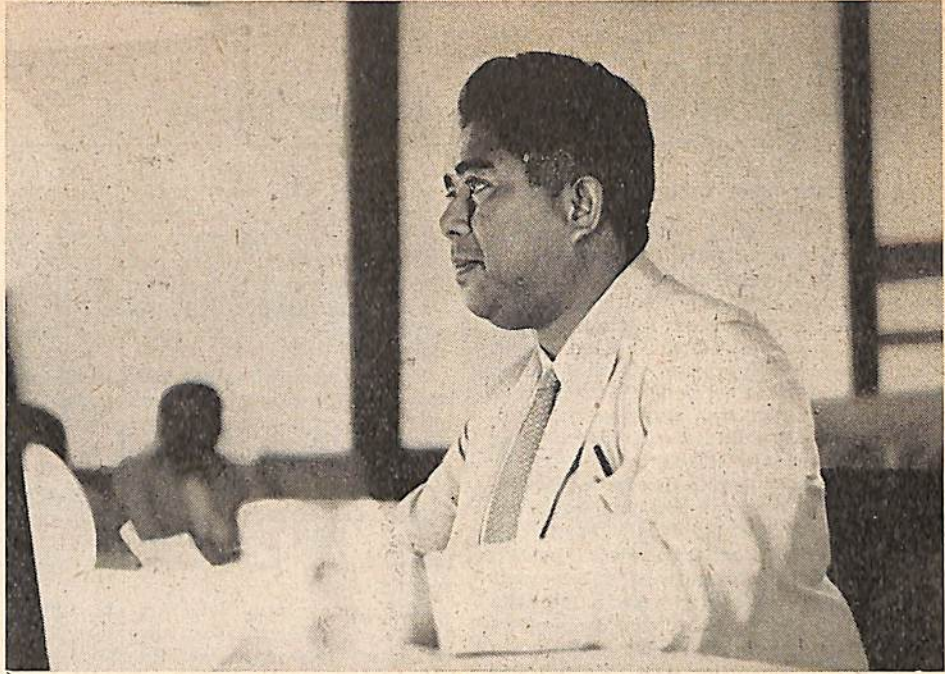
c. de bovenbouw der technische scholen, die met drie semesters aansluit op de ambachtsscholen en de abiturienten levert voor de lagere middelbare betrekkingen van technischen en industrieelen aard (voorloopige voertaal Nederlandsch, Maleisch leervak).

d. de middelbare technische school, M.T.S., aansluitend op het Mulo-B diploma en derde klasse H.B.S., die in vier jaren opleidt voor hogere middelbaar-technische betrekkingen. (De praktische leertijd is hierbij inbegrepen).

Begaafde leerlingen van de technische scholen kunnen tot deze school worden toegelaten.

Nederlandsch-Maleisch.

Of het verlangen naar onderwijs in het Nederlandsch zal verminderen, naarmate de Bahasa Indonesia zich ontwikkelt tot een instrument der hanteering ook van moderne wetenschap en cultuur, zal vrij spoedig blijken. Het is een probleem, dat door vrije ontplooiing van krachten in een vrije maatschappij tot oplossing gebracht moet worden. Het Departement van Onderwijs en Eeredienst wil hierin niet anders ingrijpen dan door vollen steun te geven aan den uitgroei van de Bahasa Indonesia. De met den dag groeiende woor-

De gedelegeerde van Timor ter Malino-conferentie, de heer H. A. Koroh, zelfbestuurder van Amazarasa.

denschat van deze taal wordt onder leiding van het Departement van Onderwijs en Eeredienst geregistreerd en zal voor belanghebbenden toegankelijk worden gemaakt. Binnenkort wil men n.l. een klein woordenboek (zakwoordenboek) van de Bahasa Indonesia aan het licht geven.

Op langeren termijn wordt een standaard woordenboek samengesteld, uit welks redactie-commissie een permanen-

te organisatie voor wetenschappelijke be-waking en uitbouw van de Bahasa Indonesia kan groeien.

Zooals men ziet, de plannen zijn vele! Mogen binnen korten tijd de omstandigheden zich in zoo gunstigen zin hebben ontwikkeld, dat men weer met volle energie en zonder belemmering de hand aan den ploeg kan slaan: in het belang van Indië zelf!

HERSTEL VAN LINGGA-SULTANAAT

Met het sultanaat van Riouw Lingga in den Riouw-Archipel, is het maar vreemd gelooopen. Doch afgelooopen schijnt het daarom nog niet te zijn met dit rijkje. In 1919 werd het opgeheven, nadat er strubbelingen waren geweest tusschen het gouvernement en den toenmaligen sultan, Abdul Rakkhman Muazam Sjah. De vorst en zijn gezin vestigden zich daarna in ballingschap in Singapore.

Nu, 27 jaren later, schijnt er weer kans te zijn op herleving van het Sultanaat. Althans, zoo berichtte onlangs de „Singapore Free Press”.

Eenigen tijd geleden, aldus het blad, ontstond er een beweging onder het volk van Riouw Lingga ten gunste van een restauratie van het sultanaat, en de Nederlandsche autoriteiten stemden er in toe deze kwestie te bespreken met een uit tien man bestaande commissie (bestaande uit negen Indonesiërs en één Chinees, allen te Singapore wonende Riouwers). Deze commissie is onlangs uit Singapore naar den Riouw-archipel vertrokken in een schip, dat door de Nederlandsche autoriteiten ter beschikking was gesteld.

Het blad verklaart, dat wanneer de onderhandelingen succes opleveren, de nieuwe sultan gekozen zal worden uit de afstammelingen van Abdul, die thans te Singapore wonen.

Aneta heeft intusschen ook zijn licht opgestoken over deze kwestie. En dit persagentschap is minder optimistisch

over de her-geboorte-kansen van het Lingga-sultanaat. Het acht de mogelijkheid van restauratie niet groot. Wel valt er, sinds vrij geruimen tijd, onder een kleine meerderheid der bevolking een neiging te bespeuren tot het doen herleven van het Sultanaat. Maar volgens Aneta bestaat de indruk, dat dit verlangen uitsluitend gekoesterd wordt in kringen, die ten nauwste verbonden zijn met de voormalige sultansfamilie, waarvan thans enkele in Malakka woonachtig zijn. En dit verlangen zou veel minder sterk zijn dan hetgeen leeft in bredere kringen der bevolking.

Daarenboven valt rekening te houden met zekere moeilijkheden welke in verband met de centrale positie van den Riouw-Archipel uit nationaal oogpunt, met het herstel van het vorstelijk gezag over dit gebied verbonden zouden kunnen zijn. Het is in verband met de recente ontwikkelingen op Malakka niet onverklaarbaar, dat bepaalde kringen een zekere verlevendiging ondergaan en ook de wensch tot wederinstelling van het Sultanaat Lingga gerezen is. Doch met reden meenen doorgaans goed ingelichte kringen te mogen betwijfelen of men hier te doen heeft met de wensch van een eenigszins belangrijk deel van de bevolking.

En wij wachten maar weer, ietwat ont-nuchterd, af. De romantiek, die al zoo-veel blutsen heeft gekregen in dezen harden tijd wil anders ook wel wat.....!

Het doel van ons bestuursbeleid

Een oude vraag en een nieuwe oplossing.

Mijn eerste kennismaking met Waingapoe, de hoofdplaats van het eiland Soemba, zal ik niet licht vergeten. Het binnenvaren van de reede heeft reeds zijn eigen bekoring, maar de indruk van het stadje, toen ik eenmaal voet aan wal had gezet, was bepaald overweldigend. Niet vanwege het natuurschoon, niet vanwege den aanblik, dien het plaatsje zelf biedt, maar omdat ik mij er, in het hartje van de tropen, als in een winterlandschap waande! De boomen waren kaal, en een witte laag stof, die erover lag, suggereerde, dat ze onder de sneeuw bedolven gingen...

Soemba is droog, zoo droog, dat er maar zelden regen valt: in de natte moesson slechts heel weinig, en in den drogen tijd beslist heelemaal niets. Nu blijven in Indië de boomen groen, met uitzondering van den djati-boom, die in de droge periode het meerendeel van zijn bladerenpak laat vallen, om ieder vochtverlies te voorkomen. Hier in Waingapoe hadden andere boomen vanwege de intense droogte dit voorbeeld gevolgd en de karang, de witte kalkgrond, was door de verzengende hitte zoo uitgedroogd en verpulverd, dat een windje een laag poeder over de naakte stammen had uitgestrooid.

Overigens zijn er weinig boomen op Soemba, wanneer men tenminste het vruchtbaarder westelijk gedeelte van het eiland uitzondert. Uitgestrekte velden van alang-alang, dor, hoogopschietend gras, zijn er, waarboven de heete lucht te trillen hangt, en men kan er een dagmarsch doorheen maken, zonder ook maar één boom tegen te komen. Eens heette het 't Sandelhout-eiland, maar sinds jaar en dag komt er geen sandelhout meer vandaan, en de vroeger toegepaste ladangbouw - het omkappen van bosch om daar één of twee rijstooften van te verkrijgen - is dan ook in werkelijkheid roofofbouw als er niet voor herbebossing wordt zorggedragen.

En toch heb ik het dorre land met zijn ruige bevolking lief gekregen. Een bestuursambtenaar dient vandaag in de lachende Preanger met zijn rijke velden en zijn vroolijke bevolking, morgen in een vergeten uithoek, onvruchtbaar en dun bevolkt - maar altijd leert hij van het land en van zijn menschen houden. Omdat hij zich overal inzet ten bate van land en volk, omdat dit zijn werk en zijn roeping is.

Een oude Soembanees heeft mij eens, in alle openhartigheid dit volk eigen, ronduit de vraag gesteld, wat wij eigenlijk in hun land kwamen zoeken, een land, dat immers zoo weinig te bieden had.

En toen heb ik hem verteld, dat wij daar niets kwamen zoeken, maar integendeel wat hoopten te brengen. En ik heb hem eraan herinnerd, dat er in zijn jeugd in Waingapoe alleen maar een witte heer was, die de vlag bewaakte - zooals zij het zelf plachten uit te drukken; de Nederlandsche posthouder, die naast zijn ambtswoning de driekleur heesch, maar overigens geen gezag uitoefende. In die dagen leefden de diverse vorsten bij voortdurend met elkaar in onmin; oorlog

was aan de orde van den dag, de dorpen waren gebouwd op heuveltoppen en tot ongenaakbare vestingen ingericht, het was een riskante onderneming om tijdelijk de huistuin te bewonen als de velden voor den nieuwen aanplant moesten worden bewerkt, en het vee was nimmer veilig.

Ja, het was waar, dat paardendiefstal nóg heel dikwijls voorkwam, omdat dit bijna tot een nationale sport is verheven, maar de oude heer moest toch toegeven, dat er wel iets veranderd was. Dat er veiligheid van persoon en goed was gekomen, dat er rechtszekerheid was gaan heerschen, dat de menschen zich niet langer in rotsvestingen hoefden te verschuilen.

Mijn oude vriend was het slechts ten deele met mij eens. Want hier stond toch wel weer iets tegenover. Ze moesten nu belasting betalen, en heerendiensten verrichten aan de openbare wegen. Ook al was hij voor den uitleg vatbaar, dat belasting in eenigerlei vorm nu eenmaal een noodzakelijk kwaad is, tegelijkertijd waren er ook nog andere voorschriften, en -wat erger is - vaak in strijd met de opvattingen en zeden van het land.

En daarmee raakte hij toch wel min of meer de kern van het vraagstuk. Inderdaad hadden wij rust en orde gebracht, maar van bovenaf opgelegd. Wel was steeds het streven er op gericht, om alles door middel van de oude kanalen te laten loopen, door het oude adat-gezag van de vorsten te handhaven, door nimmer rechtstreeks bevelen te geven aan de bevolking maar steeds bij monde van de eigen hoofden -dit alles nam niet weg, dat het Nederlandsche gezag, hoe goed het ook wilde, hoezeer het bestuur zich inzette voor land en volk, toch voortdurend als een druk werd aangevoeld.

Door onbekendheid, door gebrek aan tact soms, door eigengereidheid ook wel,

werden fouten gemaakt, die in deze nog primitieve maatschappij nauwelijks of heelemaal niet aan het licht kwamen, maar die toch hun ongunstige uitwerking niet misten. En de bevolking bezat nog niet de democratische middelen als b.v. volksvertegenwoordiging en drukpers om haar grieven tot uiting te brengen of om mede te werken aan het bestuur van het land.

Dat laatste stond ons zeker als ideaal voor oogen. Er werd inderdaad naar gestreefd om uiteindelijk het zelfbeschikingsrecht aan de Indonesische volken toe te kennen. Het duurde echter lang, voor men er toe wilde overgaan om deze stap te nemen.

De oorlog heeft veel kwaad gedaan, maar één gunstig resultaat heeft hij toch in elk geval gehad: de groote stap zal nu worden gezet, en in Malino is de basis hiervoor gelegd.

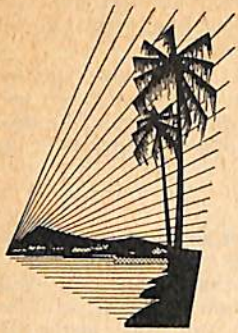
Daar op Celebes heeft de bevolking van de Buitengewesten (behalve Sumatra en de Riouw-Archipel) zich bij monde van haar vertegenwoordigers vrijuit kunnen uitspreken over de werkwijze, die in de toekomst zal moeten worden gevolgd.

De Malino-conferentie is tot de conclusie gekomen, dat Nederlandsch-Indië zal moeten worden hervormd in de Vereenigde Staten van Indonesië, waarvan ieder onderdeel zoo zal worden samengesteld, als de belangen daarvan wenschelijk maken, en het geheel zal gedurende een bepaalde periode binnen het Koninkrijk samenwerken met Nederland om eindelijk een waarlijk *eigen* organisatie op staatkundig, economisch, sociaal en cultureel gebied te scheppen. Ook daarna zal de band met Nederland blijven bestaan.

Het zal echter van ons afhangen, of de uitvoering hiervan mogelijk zal zijn. Ik weet niet, of mijn oude Soembaneesche vriend nog in leven is. Maar ik ben er van overtuigd, dat hij straks niet meer zal hoeven te vragen, wat wij eigenlijk in zijn land komen zoeken, omdat het dan tot die ideale samenwerking tot heil van beiden is gekomen, die Nederlander en Indonesiër te Malino hebben gewild. F.

De reede van Waingapoe (Soemba)

De strijdkrachten der republiek

Reorganisatie der T.R.I.

Eind Mei 1946 vonden bij de T.R.I. radicale mutaties plaats. Eenige jongere officieren, waaronder 2 communisten, kwamen op verantwoordelijke posten. Het meerendeel der generaals en kolonels bestaat thans uit beroepsofficieren van het K.N.I.L. en vaandrags van de K.M.A. te Bandoeng en de Coro (Centrale Opleiding Reserve Officieren) van de opleiding 1941. Zij vervullen de meeste hoge posten op het D.V.O. en bij de 7 divisies, die de T.R.I. rijk is.

Wie gedacht had, dat tengevolge van deze reorganisatie, een andere wind bij de T.R.I. zou gaan waaien, kwam bedrogen uit. Soedirman, de opperbevelhebber van Land-, Zee- en Luchtmacht, voert nog

steeds een eigen politiek. Terwijl Sjahrir onderhandelde over de gecontracteerde rijstvoorziening van de geallieerde zones, hield Soedirman een scherpe toespraak tot het leger, waarin hij zei: „Geen korrel rijst zal de geallieerde zones bergiken!” Ondanks alles pogen de meeste divisiecommandanten de orders van hoogerhand op te volgen, maar zij hebben hun ondergeschikten niet voldoende in de hand.

Sterkte der troepen.

De sterkte der T.R.I. is thans naar schatting plm. 80.000 man, waarvan plm. 25.000 van vuurwapens voorzien is. Ongeveer een derde deel der T.R.I. is volgens Westersche begrippen geregeld te noemen. Bij dit deel behooren de meeste ex-militairen van het K.N.I.L. De rest is onder te brengen bij de extremisten, waaruit ze gerecruteerd zijn of zweeft tusschen beide groepen in.

Het totale aantal extremisten, rampokkers, enz. is moeilijk te schatten. Het aantal vuurwapens waarover zij in totaal beschikken zou, volgens sommige inlichtingen plm. 45.000 bedragen, dus twee maal zooveel aan de T.R.I.

In één opzicht hebben T.R.I. en extremisten veel geleerd, n.l. wat de guerilla betreft. De Japanners op Java hadden zichzelf en de Inheemsche strijderscorpsen hierop geprepareerd en ook thans is de training voornamelijk daarop gebaseerd.

Tegenover de Britsch-Indische troepen met hun starre bentengstelsel en sporadische patrouille-gang hebben de extremistische benden vrij belangrijke successen behaald. Tegenover de Ned. Indische en Nederlandsche troepen, die veel elastischer opereeren en intensief patrouilleeren, bleven groote successen uit.

Een voorbeeld van gebrek aan eenheid en coördinatievermogen vormden de gebeurtenissen van eind November 1945. Twee maanden lang propageerden de nationalistische zenders op Java en een groot deel der Indonesische pers de herovering van Bandoeng, waar plm. 2500 man Br. Indische troepen zaten.

Duizenden gewapenden omsingelden de stad en eindelijk brak de aanval los. Slecht „getimed”, zonder eenige stootkracht, werden eenige aanvallen gelanceerd, waarbij enorme hoeveelheden munitie verspild werden, maar zelfs plaatselijke successen bleven uit. Bij latere kleine overvallen en uit hinderlagen werden echter wel aanzienlijke verliezen toegebracht.

Zij had trouwens haar handen vol aan de primaire taak, waar zij zich voor gesteld zag, n.l. het vestigen van het gezag der Republiek.

Oost Java en Bantam.

Zoals reeds in een vorig artikel werd opgemerkt, zwaait in het grootste gedeelte van Oost-Java, Soetomo den scepter. Hij gedraagt zich daar als het hoofd van een onafhankelijken staat. Ongeveer evenzoo is de situatie in Bantam. Vele Bantammers voelen weinig voor een Javaansche overheersing. Het gezag der Republiek is daar dan ook vrij gering te noemen.

De toestanden op Sumatra zijn nog verwarder dan die op Java. De extremistische terreur woedt er op verschillende plaatsen nog heviger. Door het elimineren van de vorsten en bestuursambtenaren is in diverse gebieden het gezag weggevallen, zonder dat de Republiek er veel voor in de plaats heeft kunnen stellen.

De Japanners.

De T.R.I. en alle strijderscorpsen hebben dankbaar en uitgebreid gebruik gemaakt van de diensten van Japansche instructeurs. Bij duizenden hebben zij zich aan de zijde der revolutie geschaard en velen staan daar nog. Het heet, dat alle Japanners uit Java geëvacueerd zijn, maar vele dezer instructeurs zijn geen Japanners meer. Zij hebben de Indonesische nationaliteit aangenomen en een passende naam. Er gaat vrijwel geen actie voorbij of Japansche militairen spelen er een leidende rol in. Het is dan ook heel gewoon, als onder de gesneuvelden Japanners aangetroffen worden. B.

Abonnementsgeld

4e kwartaal 1946

Wij verzoeken onze abonné's het abonnementsgeld voor het vierde kwartaal 1946 op onze postgirorekening No. 85369 te willen doen overschrijven.

Over de abonnementsgelden, welke ná 25 October a.s. nog niet door ons zijn ontvangen, zal per postkwitantie worden beschikt, verhoogd met 15 cent incassokosten.

De Administratie.

Volkstypen uit West-Sumba.

De ravitailleering is uitstekend. Convooiën voeren campokisten aan en direct achter de linies worden den soldaten hun rantsoenen verstrekt.

Met onze jongens naar Indië

Reisgeneugten.

Het loopt tegen 5 uur in den middag. En het is een zee van menschen aan de Javakade te Amsterdam, vanwaar zoo meteen de „Johan de Witt” zal vertrekken om een transport mariniers en matrozen alsmede aan- en afvoertroepen naar Indië te brengen.

Bij het vertrek was ook aanwezig de bekende „soldatenmoeder”, mevrouw Hiddink uit den Haag, die nooit ontbreekt, als er iets met haar jongens te doen is. Nog vlug moest zij den transportcommandant een aantal pakjes tabak, sigarettenpapier en koekjes in de handen stoppen om straks aan de jongens uit te reiken. Ook een flesch eau de cologne werd den majoor overhandigd met de woorden: „Majoor, als de jongens zeeziek zijn, geeft U ze dan een druppeltje op hun zakdoek”. Het behoeft geen betoog, dat er straks vele brieven voor de „soldatenmoeder” klaar zullen liggen en dat ik ze vaak heb hooren zeggen: „Hadden we maar meer van dergelijke moeders in ons land.

*

Zie, daar hangen alle jongens voor het laatst over de railing en spreken of wuiven de achterblijvenden toe. De Marinekapel speelt. Een enkele foto wordt nog genomen. Een fluitsignaal weerklinkt. Het afscheid nadert. Heftiger wordt nu gesproken, geschreeuwd of gesticuleerd, want men kan zich moeilijk in dit lawaai verstaanbaar maken. Dan worden

het schip wegvaart met onze jongens, die gaan voor het herstel van orde en rust in ons Indië en waarvan niemand weet of en wanneer zij en hun verwanten elkaar zullen weerzien.

Doch het zijn niet alleen onze jongens, die vertrekken, doch ook een groep verpleegsters van het Roode Kruis, die daar in Indië vrijwillig haar liefdewerk gaan verrichten.

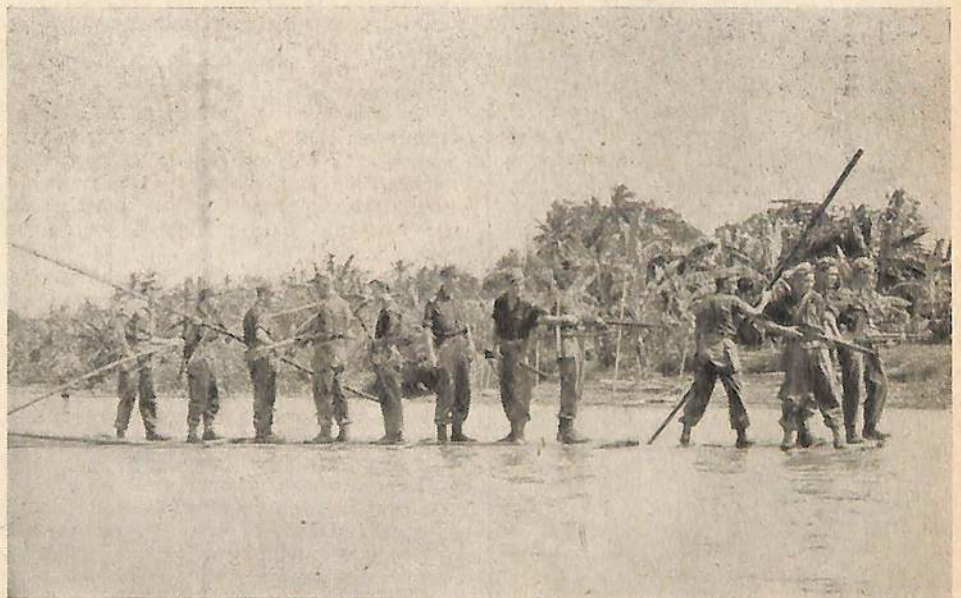
Verdwijnend Amsterdam.

Daar verdwijnt dan Amsterdam; wuivende loopen nog de achterblijvers een eind mede en dan vaart het schip, getrokken door een sleepboot, Noordzee- waarts. Onze jongens kunnen echter nog geen afscheid nemen van het land, dat zij gaan verlaten en, in gedachten verzonken over het afscheid, dat nu definitief is geworden, hangen velen nog lang over de railing en zij turen en peinen.

Dan worden zij weer zichzelf, gaan zich installeren en op verkenning uit op het schip, dat een maand lang hun tehuis zal zijn. Zij dolen over en door de hun toegewezen dekken, zij maken kennis met het scheepsleven. Doch pas den volgende dag met het zeeleven, want op 16 Juli wordt IJmuiden verlaten, zulks om bij dag de meer veilige route door de mijnevelden te kunnen volgen.

Den eersten dag op zee loopen de mannen met hun zwemvesten en oefenen zij sloepenrol. Sommigen, de zee niet gewoon, voeren de vischjes.

Nadat zij een dag gevaren hebben, zien zij 's avonds de Engelsche Zuidkust in den vorm van Brighton. Brest schuift voorbij aan den gezichtseinder en daarna volgt de kennismaking met de Golf van Biscaje, het schepenkerkhof. Deze kennismaking valt overigens heel erg mee, want zeeziekte is hier niet voorgekomen. Later doemt daar Spanje op en de fantastisch schoone rotskust van Portugal. Velen vereeuwigen in diepe bewondering Kaap Vincent. De mannen staan den volgende dag 's-morgens om 4 uur op om de rots van Gibraltar te bewonderen. Den volgende ochtend verlustigen zij zich in

Een patrouille steekt op een bamboevlot de Tjisedane over.

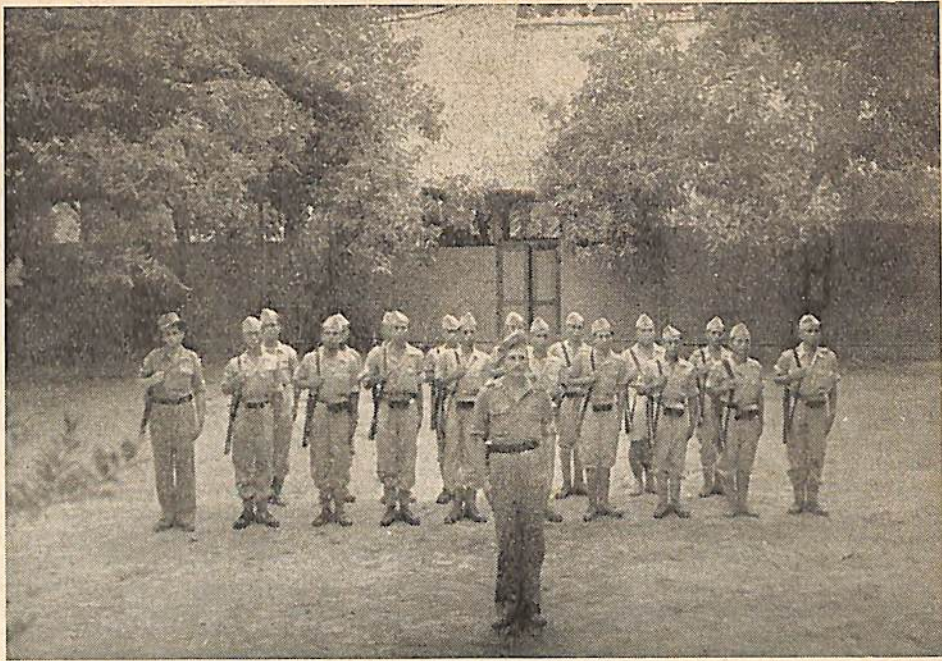
het wondermooie blauwe water van de Middellandsche Zee. Met een flinke vaart wordt daarna Algiers en Tunis gepasseerd en thans is het zoover, dat we aan den vooravond zitten van onze aankomst in Port-Said, de eerste haven, dien we na ons vertrek uit Amsterdam weer aandoen. Haast zelden zagen we de kust, het was alles water en hemel, zon, maan en sterren. Meer dan ooit waren de jongens in deze dagen op elkaar aangewezen. Och, hun dienst is niet zwaar en vóór zij straks hun plicht in Indië gaan vervullen, hebben ze nu mooi den tijd om te genieten van de reis, om veel te zonnen en..... om zich alvast te prepareren op de warmte.

Voortreffelijke stemming.

Onze jongens, zij vormen één groote enthousiaste familie aan boord; de stemming en de geest zijn voortreffelijk. Geregeld weerschalt het schip van hun gezang en rumoer. Haast iederen avond organiseeren we cabaret, toneel, muziek, zang en dans; er wordt gefilmd en er worden lezingen gehouden; er wordt Maleisch gestudeerd en er worden deken andere spelen gedaan. De medewerking voor onze avonden is zóó groot, dat we binnen drie dagen cabaretavonden voor de militairen en burgerpassagiers konden geven. Ook door onze verpleegsters en de passagiers wordt hieraan medegewerkt. De verhouding tusschen alle opvarenden is voorts voortreffelijk. Men heeft begrepen wat deze jongens en deze verpleegsters waard zijn, die, nadat velen hunner reeds in de bezettingsjaren getoond hadden wie zij waren, thans weer voor hun vaderland en hun werk op de bres staan.

Als adjudant en R.A.O.-officier geniet ik het voorrecht tezamen met deze dapperen naar Indië te mogen varen. Ik heb ze leeren waardeeren, omdat zij thans, met achterlating van hun land en familie en vaak van hun werk, in grooten offerzin een hooge en zware taak gaan aanvaarden daar-ginds over zee.

H. A. G. J. P. de J.

Een der fraaiste bestuursresultaten: een herrezen politiecorps van nog slechts enkele weken oud. Eerst tien, dan twintig, weldra honderd man, alle vol vuur om den vrede in hun land te helpen bewaren.

Lief en leed overzee

Uit een brief van 4 Augustus uit Indië: „Ik ben commandant van een peleton jongelui, afkomstig uit Holland, die nog nooit van pionieren gehoord hadden.

Langzamerhand gaat het echter heel aardig: vooral Baileybruggen gaat met groote vlotheid en enthousiasme.

Eind Juni vertrokken we uit Batavia naar Tandjoer, dat toen juist bezet was. Momenteel is de geheele vlakte in onze handen en vrij rustig. Ik heb de grootste bewondering voor het werk der infanterie. De tot dit wapen behorende jongelui patrouilleeren dag en nacht, kloppen zwaar wacht en verhuizen gemiddeld eenmaal per week; dit alles bij zeer matig eten en een aardige dosis levensge-

vaar. Het gaat echter met een enthousiasme en een goed-gehumeurdheid, die weldadig aandoen.

Ook de ex-krijgsgevangenen doen met opgewektheid hun taak. Er mag veel op het Nederlandsche volk aan te merken zijn, maar uit het feit, dat we het toch maar doen na deze jaren van krijgsgevangenschap, blijkt toch wel, dat er iets behoorlijks in zit.

Tjiandjoer valt erg mee. De openbare gebouwen zijn weliswaar door de T.R.I. afgebrand, maar doordat deze de bevolking dwong tot evacueeren leverde de legering hier geen moeilijkheden op. Langzamerhand komt de bevolking terug. Hun grootste vrees is, dat de Hollanders weer weg zullen gaan.

We hebben ons kwartier in een keurig steenen huis met licht, water, ijskast, en meubilair. Vroeger woonde hier Abdoel Soekoer, directeur der regentschapswerken.

Politiek is Indië voor mij een groot raadsel. Het is ongelooflijk, zooals de propaganda gewerkt heeft tot onder de eenvoudigste dessalieden.

Van Nederlandsche zijde wordt hier maar weinig tegenover gesteld. In de eerste plaats voeren wij geen behoorlijke propaganda.

De tweede moeilijkheid is het invoeren van waardeloos papier. Het nieuwe N.I. C.A.-geld is n.l. waardeloos, omdat er niets tegenover staat. In Malaka is dat anders aangepakt. Daar werden tegelijkertijd de goederen geïmporteerd, waaraan behoefte bestaat bij de bevolking. Wat heeft iemand hier aan papiergeld, waar hij geen textiel voor kan kopen? Geen zier. Geen patjol, geen parang, geen olie, geen snuisterijen, niets maar dan ook niemendal kan hij ervoor kopen.

Het personeel, dat hier werkt, vraagt dan ook geen geld, maar eten, liever nog een lapje stof voor een baadje of een broekje.

De patrouille rukt op door de kampongs.

Javaansche en Maleische Kronieken

Mengeling van Mythen en Feiten

Een belangrijke plaats nemen in de Javaansche en Maleische literatuur de geschiedverhalen en kronieken in. Vooral op Java, en met name Midden-Java, heeft zich deze geschiedschrijving naar inheemschen trant geweldig ontwikkeld.

Onder den naam Babad vindt men in de Javaansche letteren een reeks van kronieken, waarin alle historische overlevering is samengevat tot een groote, algemeene, maar niettemin egocentrisch-Javaansche geschiedenis. Wat zij van Java's oudste tijden mededeelen is veelal een mengsel van verhalen, mythen en sagen, fragmenten uit de meest verschillende literatuur-producten, die steeds met nieuwe toevoegsels vermeerderd en langzamerhand gerangschikt in een gefingeerde chronologische volgorde, tenslotte beschouwd werden als kronieken van Java's geschiedenis, hoewel zij naar hun oorspronkelijk karakter eerder handboeken voor de Javaansche letterkunde zijn te noemen.

In deze z.g. geschiedboeken treft men zoo o.a. verhalen aan, die tot de oude Indonesische mythologie gerekend dienen te worden, terwijl ook een belangrijk deel van hun inhoud aan de oud-Voor-Indische sagen en mythen ontleend is, waaronder vooral het oude Hindoe-epos Mahabharata valt te noemen.

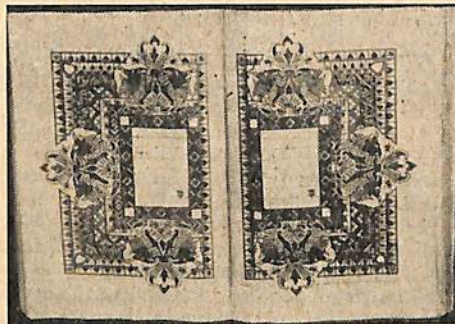
Onder de oudere heerschers over Java, van wie de latere historische heeten af te stammen, worden dan Voor-Indische goden als Ciwa en Brahma en bekende wijzen en helden uit genoemd heldendicht vermeld, die door de Javanen ook als hun voorouders worden beschouwd.

Aan deze geschriften worden verschillende namen gegeven, naarmate er in bijzondere mate van een bepaalde landstreek, stad of persoon in gesproken wordt. Zoo heeft men een Babad Madjapahit, een Babad Kartasoera (zie afb.), een Babad Kediri, etc. Waar de verschillende kronieken over dezelfde periode der geschiedenis handelen, komen ze vrijwel geheel, soms zelfs woordelijk overeen, terwijl de verschillen vooral in die gedeelten zijn te vinden, welke over de oude legendarische of mythische tijdperken handelen. Daarom worden ook al deze afzonderlijke Babads meest met den samenvattenden naam „Babad Tanah Djawi” (De Kroniek van Java) aangeduid *).

* De volledige vertaling van een meer-malen uitgegeven tekst is te vinden in W. L. Olthof, „Babad Tanah Djawi. Javaansche geschiedenis tot het jaar 1647 der Javaansche jaartelling”, Nijhoff 1943.

De groote Babad.

De Leidsche Universiteitsbibliotheek bezit een nog geenszins uitvoerig exemplaar van zoo'n verzamelwerk. Deze op hoog bevel samengestelde „Groote Babad” — dit soort werken is tot de hof-literatuur te rekenen — bestaat uit 18 folianten, tezamen ruim 9000 bladzijden tellende, aanvangende met ons aller stamvader „Nabi Adam” („de Profeet Adam”) en eindigende met omstreeks het jaar 1770. Gewoonlijk in versmaten gesteld — zij het zonder de minste dichterlijke waarde —, zijn eenige zeer bekende en reeds uitgegeven redacties niettemin in proza geschreven.

Moet aan de oudere gedeelten van deze geschriften, zooals reeds gezegd veelal een mengelmoes van mythen en sagen, alle historische waarde worden ontzegd, voor de nieuwere is dit niet altijd het geval, hoewel ook hier niet zelden historie en verdichtsel zonder de minste scrupules dooreen zijn gehaspeld.

In zijn proefschrift „Critische Beschouwing van de Sadjarah Banten, Bijdrage ter kenschetsing van de Javaansche geschiedschrijving” (Leiden 1913) heeft Dr. Hoesein Djajadiningrat aangetoond, dat de door hem behandelde Bantensche kroniek ook voor den Westerschen geschiedvorschuer bruikbare gegevens bevat. Ondertusschen vormen deze Babads zeer te waardeeren handboeken voor de Javaansche letterkunde.

Ook in de Maleische literatuur treffen we deze, veelal met den naam Sedjarah (stamboom, geslachtslijst) of Silsilah (keten, opeenvolging van regeerende vorsten) aangeduide geschiedverhalen en kronieken aan, die, evenals de Babads niet zelden van mythischen aard en jaartallen missend, met historische geschiedschrijving in Westersch-critischen zin doorgaans eveneens weinig of niets gemeen hebben. Als bron voor de geschiedenis zijn ze ondertusschen nog in zoverre van waarde, dat men eruit kan leeren kennen, hoe tijdgenooten en nabestaanden een gebeurtenis of een periode bezagen en uitbeelden, terwijl ze ook op folklorisch en ethnografisch gebied soms wel interessante gegevens weten te bieden.

Van de lokale historie van verschillende gebieden op Malaka, Sumatra en Borneo bestaan nu van dergelijke kroniekachtige geschriften, waarvan wij slechts de „Silsilah Melajoe dan Boegis” (De Genealogie der Maleiers en Boegineezen) willen noemen. Deze kroniek behandelt, uiteraard weinig objectief, de aanrakingen in de XVIIIe eeuw der Boegineezen met de Maleische rijkjes in den Riouw-archipel en langs de kusten van Borneo en bevat bij uitzondering jaartallen.

In de inleiding voeren de Boegineezen, eertijds de Noormannen van den Archipel, hun afstamming terug op Salomo en de Koningin van Sjéba.

Het voornaamste dezer historische werken is echter ongetwijfeld wel de „Sedjarah Melajoe” (De Maleische Kroniek), die voor de Maleiers steeds een groote beteekenis heeft gehad. Deze in 1612 — een eeuw na den val van Malaka — door den Bendahara of Rijksbestierder van het Malakaansche Rijk (het Hof zetelde toentertijd in Batoe Sawar in Johore) geschreven kroniek vormt stellig een der kostelijkste werken van de Maleische letteren.

De „botte beest.....”

De schrijver, Toen Moehammed, door zijn functie uitstekend op de hoogte van politiek en hof, schildert op levendige wijze opkomst, bloeitijd en val van het Rijk van Malaka, vanaf de stichting door een telg van den legendarischen stamvader van het vorstehuis (i.c. Alexander den Grooten) tot en met de verovering van de hoofdstad in 1511 door de Portugeezen onder Alfonso d'Albuquerque.

De samensteller van deze kroniek is tevens een der weinige Maleische schrijvers, die uit de anonymiteit naar voren treedt en zelfs in het journal van een oud-Hollandschen zeevaarder genoemd wordt, waar hij echter, daar hij den admiraal contrarieert, als een „hooveerdigh nar ende botte beest” geboekt staat.

Zooals voor dit genre werken kenmerkend is, bevat het begin dezer Maleische Kroniek veel legendarische en mythische stof, doch ook het overige deel kan niet als geheel betrouwbare geschiedschrijving in Westerschen zin opgevat worden. Het werk bevat echter tal van aardige beschrijvingen, die een goeden indruk van het leven en de inrichting van het bestuur in de oude Maleische staatjes, de verhouding van den vorst tot zijn ambtenaren en onderdanen etc. geven, terwijl vooral het deel, aan de komst der Portugeezen gewijd, een betrekkelijk betrouwbaaren indruk wekt. *)

Om het den lezer mogelijk te maken, zich van deze literatuursoort althans eenig beeld te vormen, willen wij van dit gedeelte een kort fragment in vertaling weergeven. Ter historische oriëntatie diene nog even het volgende.

*) Een verkorte vertaling van het geheele werk met inleiding is o.a. te vinden in Hans Overbeck, „Malaiische Weisheit und Geschichte” (Jena 1927), pag. 115—273 en een inhoudsopgave met toelichtingen in Dr. C. Hooykaas, „Over Maleische Literatuur”, Leiden 1937, pag. 197—275.

Diogo Lopes de Sequeira, in 1508 met vier schepen uit Lissabon vertrokken met opdracht om Malaka te gaan ontdekken, arriveert in 1509 als eerste Portugees voor deze stad. Aanvankelijk goed ontvangen, wordt hij tenslotte echter door den Sultan, die zich door de kolonie van Arabische kooplieden (die Portugeesche concurrentie vreezen) laat opstoken, overvallen, waarop hij, na hevigen strijd, met het bericht van de ontdekking naar den Portugeeschen Onderkoning in Voor-Indië terugkeert. Deze, Alfonso d' Albuquerque, rust in Goa (de hoofdstad van het Portugeesche koloniale rijk) een vloot van negentien schepen uit met veertienhonderd man aan boord (vrijwel de geheele Portugeesche macht in het oosten) en verschijnt 1 Juli 1511 voor Malaka. De Sultan, aanvankelijk geneigd tot capitulatie, besluit echter, wederom aangezet door de Arabieren, tenslotte toch tot den strijd.

In het nu volgende gevecht worden de Maleiers echter na hardnekkigen tegenstand beslissend verslagen, waarna Malaka in Portugeesch bezit overgaat en het Hof naar het eiland Bintan in den Riouw-archipel uitwijkt. Door Maleischen bril gezien, luidt dit alles nu als volgt:

„Blanke Bengaleezen”.

„Op zekeren dag kwam er een Fransch *) schip van Goa, en dreef handel te Malaka. De Franken zagen, dat de stad Malaka zeer fraai was, en de haven buitengewoon druk. En alle menschen van Malaka kwamen samen om te zien, hoe de Franken er uit zagen, en allen waren zeer verwonderd hen te zien. Zij zeiden: „Dit zijn blanke Bengaleezen”. Om iederen Portugees krioelden tientallen Malakanen; sommigen draaiden hun baarden om de vingers, anderen klopten hen op het hoofd, weer anderen namen hun hoeden af of grepen hun handen.

De kapitein van het schip maakte zijn opwachting bij den Bendahara Seri Maharadja. Hij werd door hem tot zoon aangenomen en met wisselkleederen begiftigd. De kapitein bood den Bendahara als geschenk een gouden keten met edelgesteenten bezet aan; hij zelf deed hem den Bendahara om den hals. De omstanders wilden den kapitein te lijf **) maar de Bendahara stond het niet toe, zeggende: „Doet hem niets, want het is iemand, die de gewoonten niet kent”.

Toen de geschikte moesson gekomen was, keerde de kapitein van dat schip naar Goa terug en berichtte zijn Onderkoning over de grootheid en volkrijkheid van Malaka en de drukte van zijn haven.

De Onderkoning te Goa heette Alfonso d' Albuquerque (Mal.: Dalboekarka). Hij werd zeer begeerig, toen hij de berichten over Malaka hoorde, en gelastte zeven schepen uit te rusten, tien lange galeien en dertien foesta's. Toen de vloot uitgerust was, gaf hij bevel, Malaka aan te vallen. Gonçola Pereira (hiermee is waarschijnlijk De Sequeira bedoeld) was de

*) Perenggi — van het Arabische woord voor Franken, bij uitbreiding Europeanen; hier dus, Portugeezen, Portugeesch.

**) Omdat hij den Rijksbestierder, den vertegenwoordiger van den Sultan, had aangeraakt.

naam van den vlootvoogd. Nadat men voor Malaka was aangekomen, werd de stad met kanonnen beschoten. Alle Malakanen verschrikten bij het hooren van het kanonvuur. Zij zeiden: „Wat voor geluid is dit, als van den donder?” En de kanonskogels kwamen en raakten de menschen van Malaka; sommigen werd het hoofd afgeschoten, anderen werden in lendenen of dijen gewond, weer anderen werd het hoofd verbrijzeld. Steeds meer steeg de verwondering der Malakanen bij het zien der kanonskogels. Zij zeiden: „Hoe heeten deze ronde wapenen, en waar is hun scherpste, dat zij zoo kunnen dooden?”

Den volgenden morgen kwamen de kinderen Portugals aan wal, met hun lontgeweren, twee duizend in aantal, behalve nog de zwarten en Laskaren, wier aantal niet te tellen was. De lieden van Malaka trokken tot hen uit, onder aanvoering van Toen Hasan Toemenggoeng. Zij ontmoetten de Portugeezen en de strijd ontvlamde; geweldig was het rumoer, en de wapenen waren als een dichte regen. Toen viel Toen Hasan Toemenggoeng aan, met al de officieren van Malaka. De Portugeezen werden verslagen, velen sneuvelden, en de anderen trokken terug, terstond achtervolgd door de Malakanen, zoodat ze in wanorde naar het water vluchtten, nog steeds nagezet door de Malakanen. De Portugeezen gingen aan boord hunner schepen en zeilden terug naar Goa. Nadat ze daar aangekomen waren, berichtten ze de geheele toedracht der zaak aan den Onderkoning. Deze was zeer toornig en gelastte wederom de vloot uit te rusten om Malaka aan te vallen.

Toen zei de kapitein-majoor: „Naar mijn oordeel zal Malaka niet vallen, zolang de Bendahara Seri Maharadja daar is, hoe groot ook de vloot zij, Malaka zal niet vallen”.

Alfonso d' Albuquerque sprak: „Waarom spreekt gij aldus? Wat kan ik doen, want ik mag Goa niet in den steek laten. Maar wanneer ik het onderkoningschap zal hebben neergelegd, zal ik zelf Malaka gaan aanvallen”.

Nu wordt gemeld de geschiedenis van Alfonso d' Albuquerque. Nadat hij afstand gedaan had van zijn onderkoningschap begaf hij zich naar Portugal, maakte zijn opwachting bij den Koning van Portugal en vroeg om orders. De Koning van Portugal gaf hem vier groote kraken en vijf lange galeien. *)

Alfonso neemt revanche.

Alfonso d' Albuquerque keerde terug naar Goa en rustte daar nog drie schepen en acht galjassen uit, met vier lange galeien en zestien foesta's. Daarmee ging hij naar Malaka. Er ontstond groote opschudding onder de menschen van Malaka en men berichtte aan Sultan Ahmad: „De Franken komen ons aanvallen met

*) De Maleische chroniqueur verwacht hier waarschijnlijk D' Albuquerque met diens voorganger Francisco d' Almeida, die kort van te voren afstand had gedaan en naar Portugal was teruggekeerd. De rest is pure fantasie om slechts Malaka's belangrijkheid als tegenstander te accentueeren.

zeven schepen, acht galjassen, negen lange galeien en zestien foesta's”.

Toen riep Sultan Ahmad al zijn onderhoorigen op om de oorlogsvloot in gereedheid te brengen.

Daarop streden de Franken met de Malakanen. De schoten uit de schepen kwamen als een regen en het geluid was als de donder aan den hemel, de vuurstralen waren als bliksemstralen in het lucht ruim en het geluid der geweerschoten was als boonen, die gebakken worden. En de menschen van Malaka konden geen stand houden op het strand, vanwege de hevigheid van het geweervuur der Portugeezen. Deze lieten de galeien en foesta's op het strand loopen en klommen aan wal.

Toen trokken de menschen van Malaka tot hen uit en er ontstond een hevig gevecht.

Sultan Ahmad trok ook uit, gezeten op een olifant, Djinakdji geheeten; Seri Oedani zat op den kop van den olifant, Toen Ali Hati op zijn achterlijf; Makdoem werd door den vorst meegenomen als zijn tegenhanger in het huisje op den olifant, want de vorst had hem tot leeraar in de Mohammedaansche geloofsleer. *)

Sultan Ahmad begaf zich naar den aanlegsteiger om de Portugeezen tegemoet te gaan. Zeer vele legeroversten volgden Z. M. En de Sultan viel aan met den olifant, en de legerhoofden der Portugeezen werden geslagen, verstrooiden zich en gingen zeewaarts; allen weken terug en klommen aan boord hunner prauwen.

Toen schoten ze van de schepen met hun groote kanonnen, als donderslagen was het geluid ervan. De Vorst stond op den olifant aan het uiteinde van den aanlegsteiger; hij bekommerde zich zelfs niet om de kogels, die als een regen vielen.

Makdoem hield zich met beide handen vast aan de kanten van het huisje, en zeide: „O, Sultan, hier is het heelemaal geen plaats voor de leer van Allah's eenheid; welaan, laten wij terugkeeren”. Sultan Ahmad glimlachte en keerde naar zijn paleis terug. De Portugeezen riepen van de schepen: „O menschen van Malaka, denkt gij allen er aan, bij de goden, morgen klimmen wij aan wal!”

De menschen van Malaka antwoordden: „Goed.....”. Br.

*) Ook beoefend om door erkenning van Allah's éénheid onkwetsbaar te worden.

UIT DE WEST . . .

Politiek leven in Suriname

Twée nieuwe partijen

Ferdinand L. de Rooy betoogde onlangs in een uitvoerig artikel over „Politiek ontwaken in Suriname”, dat de belofte van autonomie de ontwikkeling van het partijleven in dit gebiedsdeel sterk heeft gestimuleerd. Daaraan knoopte hij vast een overzicht van en beschouwing over ontstaan en doelstelling van eenige partijen, inzonderheid van de Progressieve Volkspartij.

Uit dit overigens zeer wijdloopige stuk ontleenen wij de onderstaande gegevens en overpeinzingen, gepubliceerd door de „Amigoe di Curaçao”.

In Suriname is het besef ontwaakt, dat het noodzakelijk is politieke partijen te stichten, indien men op doeltreffende wijze wil werken aan den vooruitgang en opbouw van het land.

Bij de laatste verkiezingen stemde ongeveer de helft van de stemgerechtigden, hetgeen — gezien het kiezerscorps nooit meer dan 3% van de bevolking heeft bedragen — zooveel was als 1% op de totale bevolking van Suriname.

Nu het zelfbeschikkingsrecht — de autonomie — door de Nederlandsche regering in uitzicht is gesteld, is het te begrijpen, dat een deel van de bevolking een toestand als tot dusver — van zekere autocratie enerzijds en politieke inertie anderzijds — niet langer gehandhaafd wil zien. Toen de afvaardiging van de Staten naar Nederland zou afreizen, kon men dan ook stemmen uit verschillende kringen hooren, volgens welke de

leden dezer afvaardiging niet representatief geacht konden worden vóór de Surinaamsche bevolking.

Mohammedaansche reactie.

Van de zijde der Hindostanen en Indonesiërs, die nooit een naar hun aantal evenredige zeggingschap hadden gehad in het mede-wetgevend bestuursorgaan, volgde spoedig een reactie.

Er werd een Moslim-Partij opgericht, een partij dus van degenen, die de Mohammedaansche godsdienst belijden. Deze partij telt al ongeveer 3000 leden en zal in de toekomst vermoedelijk nog in omvang toenemen.

Doch ook anderen hadden het idee van partijvorming opgevat. Van R.-K. zijde werd het initiatief genomen om te geraken tot een politieke partij op algemeen christelijken grondslag en daartoe werd de samenwerking gezocht van niet-Katholieken.

Vooralsproeven van diverse pluimage.

Vooralsproeven van diverse pluimage. Vooral aan Protestantsche zijde echter nam men een afwachtende houding aan. De Katholieken gingen voort met hun voorbereidingen en belegden vergaderingen in verschillende stadswijken, welke goed bezocht werden. In elke wijk werden telkens enkele afgevaardigden gekozen, die zitting zouden nemen in een voorbereidend comité, hetwelk het programma van de nieuwe partij zou moeten samenstellen.

Toen men eenmaal hiermede gereed was en de plannen levensvatbaarheid bleken te bezitten werd besloten tot een groote oprichtingsbijeenkomst. Doch intusschen had de oppositie niet stilgezeten en vooral de nieuwsbladen „Suriname” en „De West” ontpopten zich daarbij als tegenstanders van de partij die nog slechts in de kiem bestond.

Vooralsproeven van diverse pluimage. Vooral het blad „Suriname”, dat zich niet alleen tegenstander verklaarde van de Progressieve Surinaamsche Volkspartij — zooals de nieuwe partij zou heeten — doch ook tegenstanders van elke partijvorming. Dit blad is van oordeel, dat men zonder partijen het best tot eenheid kan komen.

Progressieven van diverse pluimage.

Op Zondag 25 Augustus j.l., werd in het Theater Luxor te Paramaribo de Progressieve Surinaamsche Volkspartij opgericht. De vergadering, die onder leiding stond van den Redemptorist Pater Leonardus Jozef Weidmann, werd bezocht door honderden personen uit de hoofdstad. Zelfs waren er Boschnegers en Indianen uit het binnenland gekomen — menschen uit de Wayombo, de Matápica en de Pikien Rio — om de „grote kroetoe”, de groote vergadering bij te wonen.

Pater Weidmann, een Nederlander van Duitschen afkomst, geniet een groote po-

Javaansche woning op een landbouwontginning in West-Indië.

Oude kanonnen op het fort Zeelandia.

pulariteit. Als sociale werker heeft hij een zekere reputatie. Als typisch staaltje wordt van hem verteld, dat hij eens een staking leidde van arbeiders, werkzaam bij..... de R.K. Missie!

Partijprogramma.

Deze nieuwe partij, waartoe op de stichtingsvergadering dadelijk 800 personen toetraden, stelt zich op associatieve grondslag: „erkenning van de waardigheid van den mensch als kind van God”: dus zonder onderscheid van ras of kleur. Zij baseert zich voorts op algemeen-christelijke beginselen en op de menselijke vrijheden van godsdienst, onderwijs en meeninguiting.

Ten aanzien van de verhouding tot Nederland en meer in het algemeen: tot het Koninkrijk stelt de Progressieve Volkspartij de volgende punten:

1. Zelfstandigheid van Suriname in het Rijksverband.

2. Vier gelijkwaardige deelen met eigen regeering en wetgeving.

3. Rijkseenheid bestaande uit:

a) Koningin en Ministers; zie laatsten verantwoordelijk aan de Kroonraad.

b) De Kroonraad samengesteld uit de afgevaardigden van de vier Rijksdeelen.

4. Uitsluiting van medezeggenschap van bu.en in binnenlandsche aangelegenheden, tenzij en zooverre het kjuksverband en/of Rijksbelang zulks mocht vorderen.

5. Medezeggingschap in alle aangelegenheden, die het geheele Rijk betreffen.

6. Een eigen grondwet, die echter niets mag bevatten wat in strijd zou zijn met het Rijksverband of de grondwet, regelend het onderling verband der vier Rijksdeelen.

7. Gelijke burgerrechten voor alle inwoners van Suriname, ook Boschnegers en Indianen.

8. Zooveel mogelijk oprichting — instelling van dorpsbesturen, gemeenschappen of zelfstandige waterschappen.

9. Zoo spoedig mogelijk invoering van het algemeen kiesrecht voor volwassenen, zoowel mannen als vrouwen.

10. Eerst na invoering van het algemeen kiesrecht vaststelling van eigen bestuursvorm en bestuursorganen, vaststelling ook van de grondwet van Suriname.

Voorts omvat het partijprogram tal van punten over gezinspolitiek, onderwijs en opvoeding alsmede over arbeidspolitiek. Ook deze zijn om een zoo langzamerhand versleten en vaag modewoord te gebruiken, als „vooruitstrevend” te kenschetsen.

De sterke drang naar meer autonomie zal wel debet zijn aan deze ietwat onstuimige uitlatingen.

Niettemin ware het te wenschen, dat er — óók bij overigens zeer begrijpelijke en gerechtvaardigde verlangens — wat meer begrip werd getoond voor wat in de praktijk van staatsrecht en staatkunde mogelijk is.

Wetenswaardigheden

van Curaçao

De zetel van het Philips bedrijf op Curaçao is verplaatst naar Eindhoven.

In October 1945 is verschenen een catalogus van de afdeling ontspanningslectuur van de leeszaal en gouvernements boekerij te Willemstad, groot 120 blad-zijden?

De wegen op de hoofdplaats van Bonaire, Kralendijk, zijn geasphalteerd.

Op Curaçao wordt een standbeeld opgericht voor den bevrijder van Venezuela Simon Bolivar. De Curaçaoenaars van de Boliviaansche Sociëteit heben de vervaardiging opgedragen aan de Marmole-ria de Carácas. Het standbeeld zal 4 meters hoog worden met een voetstuk eveneens van 4 meter. Op een marmeren plaat zal in het Spaansch en Nederlandsch een opschrift komen en het wapen komen te prijken van Venezuela. De bevrijder van Venezuela in galacostuum houdt in de linkerhand de Venezolaansche Constitutie en de rechterhand op den knóp van een zwaard. Het wordt opgericht op het Bolivarplein te Willemstad.

De gouverneur heeft een ontwerp-verordening ingediend tot instelling van een centrale havenorganisatie, waartoe alle stuwadoor-ondernemingen en alle havenarbeiders zullen moeten behooren.

Er is een wetsontwerp voor arbeidsbemiddeling ingediend, waardoor voorloopig zal worden voorzien in de uitwisseling van arbeidskrachten tusschen Curaçao en Aruba.

Op de begrooting van Curaçao voor 1947 komt een bedrag voor van 2.240.000 gulden voor den wederopbouw van Nederland, alsmede 140.000 gulden voor de door Nederland gemaakte kosten ten behoeve van de tijdens den oorlog op Bonaire en in Jamaica geïnterneerden. De Staten nemen een voorstel van den gouverneur aan tot schenking aan Nederland van een bedrag van ruim 3 miljoen gulden!

Voor een nieuw R.K. Tehuis voor zee- lieden heeft mevrouw Kasteel den eersten steen gelegd. In de 15 jaar van zijn bestaan bood het huidige zeeliedentehuis aan meer dan 300.000 zeelieden gastvrijheid.

Er is een wetsontwerp ingediend, waardoor Curaçao zal worden verdeeld in bestuursdistricten met eigen beheer. Op ieder eiland zal een eigen bestuur komen voor lokale vraagstukken. Het bestuur zal dan in handen zijn van een burgemeester, een college van burgemeester en wethouders en een eilandenraad door de inwoners gekozen, waarbij de vrouwen eveneens kiesrecht zullen hebben.

Goudzoekers

op Aruba

Op Aruba zijn eenigen tijd geleden enkele Canadeezen aangekomen, die er de goudexploitatie ter hand wilden gaan nemen. Volgens de „Amigoe di Curaçao” waren de goudzoekers optimistisch gestemd: hun eerste indruk was zeer gunstig.

Intusschen blijkt uit een Anetabericht uit Willemstad, dat het om veel meer gaat dan om eenige avontuurlijke Canadeezen, bevangen door de befaamde goudkoorts.

Er zit een groote exploratiemaatschappij achter en wel de „Combined Goldfield Limited”, een Canadeesche firma met een kapitaal van 5.000.000 dollar. Medio September is deze firma op Aruba begonnen met exploratiewerkzaamheden voor de goudwinning. De Canadeesche firma zet het werk voort van haar voorganger Van Nijmegen Schoonegevel, die voor de Curaçaosche regeeringsautoriteiten de mogelijkheden van de goudwinning op Aruba heeft onderzocht en daarbij tot geen resultaten zijn gekomen.

De Canadeezen werken op dit oogenblik met twee drillboormachines en geven per maand 15.000 dollar uit. Men verwacht, dat het minstens zes maanden zal duren, voordat men zich een idee kan vormen van de werkelijke waarde van het gewonnen gouderts. Voorts verluidt, dat Curaçaosch kapitaal uitgenoodigd zal worden een aandeel in de onderneming te nemen om de eventuele beschuldiging te vermijden, dat het werk uitsluitend voor het belang van het buitenlandsch kapitaal gedaan wordt.

Resultaten der

Autonomie-Commissie

Het Surinaamsche blad „Prakash” (het Licht), dat vooral de Hindostaansche studenten in Suriname vertegenwoordigt, wijdde kort geleden eenige critische regelen aan de resultaten, die de autonomie-delegatie in Nederland heeft bereikt. Met een overvloedige dosis sarcasme bracht het, om te beginnen, de volgende vijf punten naar voren:

„1. De Regeeringsautoriteiten (in Nederland) zijn heel beleefd geweest voor de delegatie.

2. De leden hebben een aangenaam verblijf gehad in Nederland.

3. Er is druk gepraat over politieke zaken van Suriname en Curaçao, waarbij de Curaçaosche delegatie meest de leiding had.

4. Alles wat werkelijke vermeerdering van autonomie betreft, zal moeten wachten tot de Rijksconferentie; daarvoor was dus geen delegatie noodig!

5. De Regeering is bereid enkele wijzigingen van de Staatregeling voor te stellen in afwachting van de autonomie-vergrooting. Merkwaardig is echter, dat de minister den wensch der delegaties om te blijven medewerken aan de samenstelling der wetsontwerpen, niet kon accepteren. Haast schijnt er niet bij te zijn!

Als zesde „succes”, zoo ging „Prakash” in denzelfden toon voort, zou hierbij gevoegd kunnen worden: de ontdekking, dat besloten was tot terugroeping van het Hoofd van den Gouvernements Persdienst... eenige maanden vóór de geboorte der delegatie.” — tot zoover „Prakash”.

Echo's

UIT DE

PERSWERELD

Voor en achter de schermen.

De speciale correspondent te Batavia van het Soerabajasche blad „Nieuwe Courant” betoogde onlangs, dat in de afgelopen periode van betrekkelijke rust op het Indische politieke tooneel toch belangrijk werk is verricht: zoowel achter als voor de schermen:

„Het werk voor de schermen is algemeen bekend: aan beide zijden van het conflict werd gewerkt en zij het dan ook dat dit onafhankelijk van elkaar geschiedde, toch werden daarbij resultaten bereikt, die voor de uiteindelijke oplossing van het conflict van belang kunnen zijn.

Want aan onze zijde werden te Malino de fundamentele gelegd voor de Vereenigde Staten van Indonesië, op welke fundamentele sindsdien gestadig werd voortgebouwd, terwijl aan die andere zijde groote politieke moeilijkheden in ieder geval tot een althans voorloopige oplossing werden gebracht; op sociaal-economisch terrein werd geëxperimenteerd. Dit zijn positieve resultaten, die wanneer tot overeenstemming wordt gekomen, wellicht in coördinatie, tot de waarde van het resultaat zullen kunnen bijdragen.

Wat het werk achter de schermen betreft, dit was in vele gevallen meer passief dan actief. Naast het actieve zoeken en tasten langs onofficieele weg was daar vooral het zich op meer passieve wijze baanbreken van beter en duidelijker inzicht in het probleem, een inzicht, dat vooral door de mogelijkheid tot rustiger beschouwing naar grooter bezonkenheid en zuiverder oordeel voerde. En zoo had deze impasse, deze „schijnbare stilstand” dan toch haar nut: Vooral terzake van de geestelijke aanvaarding van datgene, wat aanvankelijk teveel het sentiment beroerde, is vooruitgang onloochenbaar. Ten aanzien van de komende besprekingen moet dit hoopvol stemmen.”

De wapenstilstand.

De (republikeinsche) „Merdeka” schreef 25 September j.l. over de geschorste besprekingen betreffende het staken der vijandelijkheden op Java eenige bemoeigende regelen:

„Berichten uit Nederlandschen bron hebben den indruk gewekt als zouden de besprekingen over het staken der vijandelijkheden afgesprongen zijn tengevolge van eenige moeilijkheden, ten aanzien waarvan men nog geen overeenstemming kon vinden. Een Merdeka-correspondent heeft terzake een der Indonesische delegatie-leden geïnterviewd. Deze zegsman heeft op een desbetreffende vraag geantwoord, dat de Indonesische delegatie strategische en de geallieerde tactische voorwaarden naar voren brachten. Het is juist, dat dit verschil in zienswijze in-

zake het staken der vijandelijkheden geleid heeft tot de voorloopige afbreking der besprekingen. Doch overigens verklaarde de zegsman, dat de Indonesische delegatie optimistisch gestemd is, daar beide partijen goodwill toonen.”

Het derde kabinet Sjarir en de U.N.O.

„Het Nieuwsblad”, een in de Nederlandsche taal verschijnend orgaan van het republikeinsche ministerie, gaf kortelings een verklaring, waarom het met de formatie van het derde kabinet Sjarir zoo lang heeft geduurd. Daaraan knoopte het blad de mededeeling vast, dat, indien de onderhandelingen zouden mislukken, maar een beroep op de U.N.O. gedaan moest worden.

„De lange duur voor de tot standkoming wordt toegeschreven aan het feit, dat de Masjoemi (Mohammedaansche partij) geen nationaal kabinet doch een coalitie-kabinet wilde. Tenslotte heeft de Masjoemi, hoewel deze partij het met den vorm niet eens was, zich toch bij de anderen aangesloten om onder Soetan Sjarir's leiding te komen tot een oplossing van de vele moeilijke problemen.

De nadruk wordt er op gelegd, dat de Partai Socialis en Sjarir besloten hebben, om wanneer de moeilijkheden tusschen de Nederlanders en Indonesiërs niet op-

gelost worden bij de a.s. besprekingen, wanneer men in een „dead lock” zou geraken, „onverbiddelijk” de zaak voor te brengen bij de U.N.O.

Men denkt, dat de Indonesiërs daarbij sterk staan, omdat hun eischen gebaseerd zouden zijn op de wetten, die door de U.N.O. ontworpen en bekrachtigd zijn nml. het „Atlantic Charter” en het „Handvest der Vereenigde Volkeren”. Wil de U.N.O. niet haar eigen ruiten ingooien, dan zal zij bij een e.v. rechtspreken in „het Indonesische conflict” zich wel moeten houden aan haar eigen doelstellingen, wetten en regels! En tenslotte de wil van een miljoenen volk is niet zoo maar in een handomdraai op zij te schuiven! (Deze laatste toevoeging getuigt niet van veel vertrouwen in een U.N.O.-uitspraak. Red.)

„Het Dagblad” te Batavia heeft zich nog eens bezonnen op de verrassend gunstige mededeelingen, die het reisgezelschap Koets over zijn ervaringen in Midden-Java heeft gedaan. Hier volgt het resultaat dezer overpeinzingen:

„Nu de emoties, teweeggebracht door de eerste impressies van republikeinsch gebied, eenigermate zijn verstillend, herneemt onvermijdelijk het critisch vermogen zijn rechten. Want, hoewel dit geneigd is zich onder den invloed van onmiddellijke indrukken naar den achtergrond te laten dringen, het keert immer terug, versoberend en zuiverend daar, waar beroering van sentiment de scherpte van het oordeel aanvankelijk te vertroebelen dreigde. Het is ook nu, dat zij haar waarde bewijst. Want naast de verrassing, die wij ervoeren bij het vernemen over wat reeds werd gepresteerd, naast wat ons werd medegedeeld over den goeden geest, zich uitend in ijver, belangstelling en leer-gierigheid, dienen wij er ons toch wel degelijk rekenschap van te geven dat dit begin van economischen opbouw, hoe prijzenswaardig het op zichzelf ook zijn moge, in feite niets anders is dan het weer op gang brengen van industrieën, waarvan de apparatuur reeds vroeger

De afgevaardigden van Lombok te Malino.
Links op de foto Laloe Mahnep, kantoorhoofd van Selong, rechts Laloe Serinata, Kepala daerah van Midden-Lombok.

aanwezig was. Maar hoe dit ook zij, men heeft een goed begin gemaakt: er zullen daarbij ongetwijfeld moeilijkheden te overwinnen zijn geweest, maar zij werden overwonnen.

Indonesië's kans ligt in samenwerking, zoo besluit het blad. Samenwerking met hen, die eerlijk en onbevooroordeeld, geen imperiale doeleinden nastreven. Samenwerking, die daarom zonder gevaar is voor hen, die zelfstandigheid verlangen, maar dan ook samenwerking in een vorm, die de beste resultaten mogelijk maakt en hun groei in de koestering eener weerbare figuur beveiligen kan".

Bagan si Api Api en Pangkalpinang.

In Bagan si Api Api, de op een na grootste visschersplaats ter wereld aan Sumatra's oostkust, is het kort geleden, naar men weet, tot een bloedig treffen gekomen. Gewapende Indonesiërs deden een aanval op de nederzetting en honderden Chineezers (latere tijdingen stelden het aantal slachtoffers lager) vonden den dood. Er is nu een gemengd Chineesch-Indonesische commissie naar toe gegaan.

Naar aanleiding van deze gebeurtenissen, schreef „De Nieuwsgier", een gestencilblad te Batavia, het volgende:

„Na het gebeurde te Bagan Si Api Api, lijkt het ons niet gemakkelijk vol te houden dat - zooals in het geval van Tangerang - moeilijkheden tusschen Indonesiërs en Chineezers „alleen maar" optreden als Nederlandsche troepen in de buurt zijn.

Er is nog iets anders. Ofschoon wij een open oog hebben voor de moeilijke positie van de Chineezers in het binnenland, treft ons tegen den achtergrond van het gebeurde te Bagan Si Api Api het volgende bericht wel eigenaardig. De Chineseesche gemeenschap te Pakan Baroe heeft een resolutie aangenomen, waarin verklaard wordt, dat de Chineseesche afvaardiging naar Pangkal Pinang niet als zoodanig door haar wordt erkend, dat men de grootste sympathie koesterde voor de Indonesiërs, die „Strijden voor hun onafhankelijkheid, gebaseerd op democratische principes" en dat men tegen kolonisatie, imperialistisch dan wel fascistisch is. Wij vragen ons af, langs welke democratische wegen de vergadering tot deze resolutie is gekomen, terwijl op betrekkelijk geringen afstand Chineseesche landgenooten door sympathieke terroristen worden afgemaakt of verwond."

Meisjes en Militairen

Overzeesche scherts en ernst

— Jodocus, zei Elvire, en haar linkerwenkbrauw schoot met een hoek van negentig graden naar haar aanvallig oor, Jodocus je schrijft.

— Zeker Elvire, beaamde ik, ik schrijf.

— Je schrijft, Jodocus.

— Nog steeds, Elvire.

— En wát schrijf je, Jodocus?

— Ja, wat zou ik zoo al schrijven, zei ik.

— En aan wie, Jodocus, vroeg Elvire en ik kreeg een vchtig gevoel over mijn rug, en mijn linkerteen begon te steken, wat doorgaans op regen duidt.

— Ja, Elvire, zei ik, aan wie zou ik nu wel schrijven.

Op dat oogenblik stak mijn teen erger dan ooit, ik keek om en Elvire was in geweest uitgebarsten.

— Doe niet zoo vchtig, Elvire, zei ik, je weet dat ik er niet tegen kan.

— Schurk, snikte Elvire. Verrájer. Moordenaar van een teerhartige vrouwenziel. Ellendeling.

— Schitterend Elvire, zei ik, vol bewondering over mijn koelbloedigheid in deze critieke omstandigheden, schitterend Elvire. Ga zoo nog een poosje door. Ik krijg er heimwee van. Het doet me aan de Jordaan denken.

— Trouwelooze, snikte Elvire, en hief haar zwanenblanke armen ten hemel, waar de tijtjaks het geval nieuwsgierig begonnen te bespreken.

— Nu, Elvire, zei ik, dit gaat mij toch een beetje te ver. Ik begrijp niet goed waarom ik niet zou mogen schrijven. Ik schrijf voor het Vaderland. Ik verricht arbeid ten nutte van gezin en maatschappij. Ik schrijf een ontroerend artikel voor het beste weekblad van Azië, de Klewang.

— Leugenaar, zei Elvire en begon het servies te breken, maar het brak niet, want het is van emaille.

Ik moest er toch het mijne van hebben en tenslotte bleek mij, dat Elvire onlangs dat berichtje in de Klewang gelezen had „Contact Gezocht", over een jongedame in Rotterdam, die met een militair in Indië wil correspondeeren. Nadat ik Elvire er van overtuigd had, dat mijn brief niet aan dat aardige meisje was gericht, maar integendeel aan den hoofdredacteur van de Klewang, die een snor en een baard heeft en bovendien een beetje kaal begint te worden, welke zinsnede hij wel uit dit stukje zal schrappen, verklaarde Elvire, dat het een schande was voor een getrouwde man met negen kinderen om aan zoo'n meisje een brief te schrijven.

Dit wekte opnieuw misverstand, want ik wist niets van die negen kinderen, maar uiteindelijk en na uitvoerige discussie heb ik Elvire er van weten te overtuigen, dat er niet genoeg tusschen onze militairen en meisjes in Holland kan worden gecorrespondeerd.

Want wie regeert de wereld?

De vrouw. Altijd weer de vrouw. En wie zal tenslotte in Holland dus de Indische politiek bepalen en voor de belangen van onze jongens hier op de bres staan? Neen, niet minister Beel, noch zelfs minister Flévez, maar de vrouw, die gedurende de geheele geschiedenis der menschheid achter de schermen aan de politieke touwtjes heeft getrokken. Wanneer ge Indië dus redden wilt:

schrijft het aan háár. Vertel haar van de nooden van dit land, van Hollands groote verantwoordelijke plicht jegens dit ongelukkige volk, vertel haar hoe het hier in werkelijkheid is. De Hollandsche vrouw, nuchter en paraat als altijd, zal ons begrijpen. Méér dan tweehonderd Kamerleden en duizend kranten!

En daarom, meisje uit Rotterdam: mijn hulde, mijn dank en mijn groet!

JODOCUS TOEBACK.

COPYRIGHT

Zoo'n leuke CARICATUUR kunt ook U thuis leeren **TEEKENEN** met onze schriftelijke lessen (ook voor kinderen!). HET BETAALT U! Zend briefkaart voor kosteloos geill. prospectus aan:

Frank

TEEKENSTUDIO

1e van den Boschstraat 143
Tel. 773203 - DEN HAAG

PELMANISME

de beproefde mental-training versterkt Uw Wilskracht, Zelfvertrouwen, Geheugen, Concentratie, Tact en bevrijdt u van minderheids-gevoelens, lusteloosheid, bloos-, spreek- en andere angsten. Indiv. leiding v. Ned. psychologen en graphologen. Ons boekje „De Volwaardige Mensch" met alle inlichtingen en interess. artikelen, benevens aanbevelingen van bekende figuren als Lord Baden Powell, Prins Karel v. Zweden, Prof. Barker, Prof. Marique e.v.a. op aanvraag (15 cts. a. postz. bijsluit.) Adresseer Afd. DP.

**PELMAN
INSTITUUT**

voor mental training
DAMRAK 68 - A'DAM
LONDEN-PARIJS-NEW-YORK
Opger. 1900

Zoo julst verschenen bij Uitgeverij **WILLEM BRANDT**
W. van Hoeve te 's-Gravenhage

Prijs gebonden **F 4.90** „De Gele terreur"
Hoe de Japanners N.-Sumatra teisterden

In den Boekhandel verkrijgbaar *

Geef hem

karaktervastheid!

Paedagogen en kinderpsychologen in alle landen van de wereld houden zich bezig met het bestudeeren van het kind en de opvoeding. De resultaten van hun jarenlangen zorgvuldigen arbeid vullen bibliotheken.

Dáár kunt U natuurlijk heen gaan om een oplossing te zoeken voor Uw opvoedingsmoeilijkheden. Maar eenvoudiger en doeltreffender is het Dalmeijer's schriftelijken cursus „Practische Opvoedkunde” te volgen.

Daarin vindt U, door deskundigen bijeengebracht, compact, duidelijk en eenvoudig, al hetgeen de groote kinderpsychologen ons leeren. De cursus geeft U richtlijnen, hoe U

leiding geeft aan een opgroeiend kind, om zijn persoonlijkheid harmonisch tot ontwikkeling te brengen; hoe U het helpen kunt de verschillende stadia van zijn geestelijken groei zonder ernstige stoornissen te verwerken; hoe U het karaktervastheid verschaft en maakt tot een sterk, gaaf en evenwichtig mensch. Vraag eens de brochure aan. Dat is een lezenswaardig boekje!

Cursiste 102321 schrijft: „Ik moet mijn oprechte vreugde en voldoening uitspreken, welke ik steeds weer ondervind bij de opvoeding van mijn zoonje door 't volgen van Uw Cursus „Practische Opvoedkunde”

BON

(langs deze lijn afknippen a.u.b.)

Zendt mij uitgebreide inlichtingen over Uw schriftelijken cursus „Practische Opvoedkunde”.

NAAM:

BEROEP: LEEFTIJD:

STRAAT: No.

PLAATS:

(invullen in DRUKletters a.u.b.)

Na invulling opzenden met 15 ct. aan postzegels aan Dalmeijer's Cursussen, Afd. HIN 3246, Koninginneweg 182, Amsterdam-Z. U kunt ook per brief schrijven, als U dit blad niet wilt beschadigen

W. J. Innemee & Zonen n.v.

Begravenis
Transport
Crematie

Den Haag, Denneweg 71-73 Telefoon 115940

Haarlem, Kinderhuisvest 29-33, Telefoon 10441

VEILINGZALEN „'t CENTRUM”

Koninginnegracht 5, 's-Gravenhage, Tel. 114436, b.g.g. 773964
A. F. M. DEN EXTER, Beëd. Makelaar

Veilingen en taxatiën op elk gebied

Dagelijks gelegenheid

tot inbrengen van goederen

BILLITON-BEDRIJVEN

N.V. Hollandsche Metallurgische Bedrijven

Hoofdkantoor: LYCEUMPLEIN 19, TEL. 18 34 40
'S-GRAVENHAGE

Fabriek: WESTERVOORTSCHE DIJK 67 d, TEL. 1540
ARNHEM

Producente van:

TIN

Billiton Tin gegar. 99,9% Sn.

Tulp tin gegar. 99,85% Sn.

Lam en Vlag Tin gegar. 99,5, 99 en 98% Sn.

Maagdelijk Bloklood

Merk „Tulp” (min. 99,9% Pb)

Legeeringen

Tinsoldeer in blokken en staven

Witmetaal

Drukkerij metaal

Hardlood.

Bronslegeeringen

Diversen

Calciumarsenaat

Wolframverbindingen

Vanadiumverbindingen

Bismuth